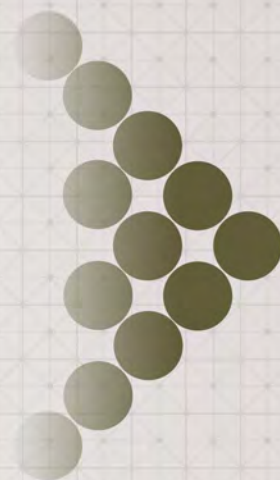

Doc. MUDr. Svatopluk Loyka, CSc.
JUDr. Petr Langer, Ph.D., LL.M.
JUDr. Petra Jakešová, Ph.D.

TRESTNÍ PRÁVO VE VZTAHU K VÝKONU LÉKAŘSKÉ PROFESE

Pracovní sešit

PraGraM
Právní Gramotnost v Medicině

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně

WWW.USL.UPOLCZ

Název projektu: **Právní gramotnost v medicíně (PraGraM)**
Registrační číslo: **CZ.1.07/2.2.00/28.0152**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TRESTNÍ PRÁVO Z POHLEDU LÉKAŘE

Doc. MUDr. Svatopluk Loyka, CSc.

JUDr. Petr Langer, Ph.D., LL.M.

JUDr. Petra Jakešová, Ph.D.

Olomouc, 2013

Obsah

1.	Pojem trestného činu a jeho znaky	7
1.1	Stručný úvod do tématu	7
1.2	Otázky k procvičení celé materie první kapitoly	7
1.4	Judikatura	10
2.	Dělení trestních činů, tresty a ochranná opatření	12
2.1	Stručný úvod do tématu	12
2.2	Otázky k procvičení celé materie druhé kapitoly	12
2.3	Judikatura	13
3.	Trestné činy proti životu a zdraví	14
3.1	Stručný úvod do tématu	14
3.2	Otázky k procvičení celé materie třetí kapitoly	14
3.3	Judikatura	15
4.	Trestné činy proti svobodě, lidské důstojnosti v sexuální oblasti, proti dětem a rodině	20
4.2	Stručný úvod do tématu	20
4.2	Otázky k procvičení celé materie čtvrté kapitoly	20
4.3	Judikatura	21
5.	Trestné činy obecně nebezpečné, proti pořádku ve věcech veřejných	23
5.1	Stručný úvod do tématu	23
5.2	Otázky k procvičení celé materie páté kapitoly	23
5.3	Judikatura	24
6.	Pojem trestního řízení, jednotlivá stadia trestního řízení	27
6.1	Stručný úvod do tématu	27
6.2	Otázky k procvičení celé materie šesté kapitoly	28

1. POJEM TRESTNÉHO ČINU A JEHO ZNAKY

1.1 Stručný úvod do tématu

Tato část pracovního sešitu si klade za cíl bližší seznámení s pojmem základů trestní odpovědnosti, s pojmem trestného činu a jeho pojmovými znaky. Zabývá se také okolnostmi vylučujícími protiprávnost.

Trestně právní odpovědnost je odpovědností za spáchaný trestný čin. Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Trestný čin v sobě zahrnuje dva základní povinné znaky, které musí být vždy naplněny, aby se o trestný čin jednalo – protiprávnost a znaky skutkové podstaty trestného činu, kterými jsou objekt trestného činu, objektivní stránka trestného činu, subjekt trestného činu a subjektivní stránka trestného činu.

Objektem trestného činu jsou společenské vztahy, zájmy a hodnoty, které trestní právo chrání. Objektivní stránkou trestného činu je způsob, kterým došlo ke spáchání trestného činu a následky trestného činu. Za subjekt trestného činu považujeme pachatele trestného činu. Pachatel - fyzická osoba starší 15-ti let, musí být v době spáchání trestného činu přičetná, tedy nesmí trpět duševní poruchou, v důsledku níž by nemohla rozpoznat protiprávnost trestného činu nebo ovládnout své jednání. Subjektivní stránkou trestného činu rozumíme vnitřní psychický stav pachatele k samotnému spáchání trestného činu – tzv. zavinění. Charakteristickým znakem skutkové podstaty trestného činu je i jeho protiprávnost. Okolnosti vylučující protiprávnost způsobí, že se od počátku nejedná o trestný čin. Mezi okolnosti vylučující protiprávnost řadíme např. krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného a přípustné riziko.

1.2 Otázky k procvičení celé materie první kapitoly

Za použití znalostí z učebního textu odpovězte prosím na níže uvedené dotazy.

1. *Co je předmětem trestního práva hmotného?*
2. *Jaký je účel a funkce trestního práva hmotného?*
3. *Jakým právním předpisem se řídí trestní odpovědnost mladistvých?*
4. *Jak definujeme trestný čin?*
5. *Jaké jsou pojmové znaky trestného činu?*

6. *Definujte objekt jako znak skutkové podstaty trestného činu.*
7. *Definujte objektivní stránku jako znak skutkové podstaty trestného činu.*
8. *Definujte subjekt jako znak skutkové podstaty trestného činu.*
9. *Definujte subjektivní stránku jako znak skutkové podstaty trestného činu.*
10. *Kdo je tzv. nepřímý pachatel?*
11. *Jaké druhy zavinění trestní zákoník rozlišuje?*
12. *Jak rozlišujeme úmysl? Uveďte jednotlivé definice.*
13. *Jak rozlišujeme nedbalost? Uveďte jednotlivé definice.*
14. *Co znamenají pojmy přičetnost, zmenšená přičetnost, nepřičetnost? Posouzení této otázky je otázkou skutkovou nebo právní?*
15. *Co rozumíme duševní poruchou?*
16. *Vyjmenujte jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost činu.*

Vysvětlete na příkladech:

1. *Osmnáctiletý Petr poslal třináctiletého Honzu do obchodu, aby ukradl DVD s filmovými novinkami. Honza odnesl z obchodu tři DVD a způsobil tím škodu v celkové hodnotě 660,- Kč. Jedná o trestný čin? Kdo bude za tento čin trestně odpovědný? Zdůvodněte.*
2. *Karel se rozhodl, že se zbaví své manželky. Jednoho večera se opil na kuráž, a když se manželka vrátila z práce domů, zavraždil ji. Jedná se v tomto případě o trestný čin opilství? Zdůvodněte.*
3. *Pan Novák venčí svého rotvajlera v parku. Kolem jde pan Navrátil. Protože pan Navrátil několikrát sebral panu Novákovi z poštovní schránky noviny, naštvaný pan Novák poštvá svého psa, aby pana Navrátila pokousal. Tento však popadne kolo právě procházející osoby a hodí ho po psovi.*
4. *Právně kvalifikujte jednání pana Nováka.*
5. *Právně kvalifikujte jednání pana Navrátila.*
6. *Tomáš, ačkoliv věděl, že mu požívání alkoholických nápojů ve větší míře nedělá dobře, vypije za večer deset velkých piv. Při odchodu z hospody vrávorá a spadne na výlohu, která se rozbije. Právně kvalifikujte jednání Tomáše. Jedná se o jednání dolůzní nebo kulpózní? Zdůvodněte.*

7. *Jana prochází po 22.00 hod. parkem. Za křovím na ni čeká její kamarád, který ji chce překvapit. Jana protože neví, že jde o kamaráda, vytáhne z kapsy nůž a bodne ho. Právně kvalifikujte jednání Jany.*
8. *Pan Wágner stojí na břehu rybníka a vidí, že se v něm topí desetiletý kluk. Má však na sobě nový oblek za 20.000,- Kč a protože si ho nechce zničit, raději dělá, že si chlapce nevšiml a z místa odejde. Chlapce si však všimne jiný kolemjdoucí, který mu zachrání život. Právně kvalifikujte jednání pana Wágnera.*
9. *Změnila by se právní kvalifikace v případě, že by se na daném místě žádný jiný kolemjdoucí nevyskytoval a chlapec by utonul?*
10. *Lupič spoutá poškozeného a dá mu do úst roubík. Následně vidí, že poškozený chroptí, přesto ho samotného v objektu zamkne a odejde. O jaký druh zavinění se jedná? Zdůvodněte.*

1.4 Judikatura

(k vymezení pojmu příčinné souvislosti)

37/75 Příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistoupí další skutečnost, jež spolupůsobí při vzniku následku, avšak jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo. Příčinná souvislost by se přerušila jen tehdy, kdyby nová okolnost působila jako výlučná a samostatná příčina, která způsobila následek bez ohledu na jednání pachatele.

39/80 Příčinný vztah mezi jednáním pachatele a následkem je zachován i v případě, dojde-li k léčení poškozené ke komplikacím, které mají za následek prodloužení doby léčení přesahující šest týdnů. Proto je nutno při hodnocení poruchy zdraví naplňující znaky těžké újmy na zdraví ve smyslu § 89 odst. 7 písm. ch) tr. zák. k této skutečnosti přihlížet.

20/92 Pachatel neodpovídá za smrt poškozeného, který utrpěl při dopravní nehodě lehké zranění, jestliže ke smrti poškozeného došlo nepředvídatelným způsobem.

1254/2011 Teprve od okamžiku, kdy pachatel jako lékař mohl spolehlivě stanovit diagnózu poškozené osoby, je možné posoudit, zda k protiprávnímu následku (resp. účinku) došlo v bezprostřední příčinné souvislosti s jeho nedbalostním jednáním a zda tento účinek lze kvalifikovat již jako těžkou újmu na zdraví ve smyslu ustanovení § 122 odst. 2 tr. zákoníku.

(k vymezení pojmu duševní poruchy)

33/68 Nasvědčují-li konkrétní okolnosti, že obviněný může trpět duševní poruchou, která v době činu mohla vylučovat nebo snižovat jeho přičetnost (s výjimkou stavu nepřičetnosti nebo zmenšené přičetnosti, do níž se obviněný přivedl požitím alkoholického nápoje nebo omamného prostředku), musí být tato možnost v trestním řízení ověřena a otázka duševního zdraví obviněného objasněna, a to zpravidla příbráním znalce. Posuzování takové možnosti jen laickou úvahou soudu, která není založena na odborných vědomostech, není dostačujícím prostředkem ke zjištění objektivní pravdy.

(k vymezení pojmu nepřičetnosti, zmenšené přičetnosti)

17/79 Otázka nepřičetnosti je otázka právní; její posouzení náleží orgánům činným v trestním řízení na základě skutečností vyplývajících z provedených důkazů. Povaha této otázky vyžaduje, aby její posouzení bylo založeno na odborných znalostech z oboru psychiatrie. Znalecký důkaz z tohoto oboru je však jen jedním z podkladů pro vytvoření soudcovského předsvědčení o otázce přičetnosti a musí být vyhodnocen v souvislosti se všemi ostatními zjištěnými skutečnostmi z tohoto hlediska relevantními. Soud nezjišťuje přičetnost pachatele jako takovou, ale vždy jen přičetnost ve vztahu k určitému činu.

61/71 Stav zmenšené přičetnosti nemusí být způsoben duševní chorobou; stačí i duševní porucha (byť krátkodobá), jež v době spáchání trestného činu snížila schopnost pachatele rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro společnost nebo ovládat své jednání.

(k vymezení pojmu krajní nouze)

9/88 Jednou z podmínek krajní nouze je, aby způsobený následek nebyl zřejmě stejně závažný nebo závažnější než ten, který hrozil. Uvedenou podmínku nesplňuje jednání pachatele, který zachraňuje vlastní život tím, že usmrtí jiného. Tuto podmínku však může splňovat jednání, kterým pachatel obětováním jednoho lidského života zachrání život více lidí.

2. DĚLENÍ TRESTNÝCH ČINŮ, TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ

2.1 Stručný úvod do tématu

Tato část pracovního sešitu si klade za cíl bližší seznámení s pojmem kategorizace trestných činů, pojmem trestu a ochranného opatření, rovněž se zabývá kategorizací trestů a ochranných opatření. Pojednává také o jednotlivých sankcích za spáchané trestné činy a o pravidlech ukládání trestních sankcí.

Trestné činy dělíme na přečiny a zločiny, kterými jsou ty trestné činy, které nejsou přečiny. V rámci zločinů rozlišujeme zvlášť závažné zločiny.

Trestné činy můžeme rovněž rozlišovat na trestné činy úmyslné a trestné činy nedbalostní. Dalším dělením je diferenciací trestných činů na trestné činy spáchané konáním a trestné činy spáchané opomenutím.

Za porušení trestních norem se ukládají sankce - tresty (trest odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, trest propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti, vyhoštění) a ochranná opatření (ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, ochranná výchova).

2.2 Otázky k procvičení celé materie druhé kapitoly

Za použití znalostí z učebního textu odpovězte prosím na níže uvedené dotazy.

1. *Definujte pojem přečín.*
2. *Definujte pojem zločin.*
3. *Definujte pojem zvlášť závažný zločin.*
4. *Rozlište trestné činy dle typu zavinění.*
5. *Rozlište trestné činy dle způsobu jednání pachatele.*
6. *Jaký je účel trestu?*
7. *Jaké druhy sankcí trestní zákoník rozlišuje?*

8. *Vyjmenujte jednotlivé tresty, které zná trestní zákoník a seřadte je dle jejich závažnosti.*
9. *Které tresty byly nově zavedeny do trestního řádu s účinností od 1. ledna 2010?*
10. *Jaké sankce lze uložit za spáchání trestného činu právníckým osobám?*
11. *Kdo je mladistvý pachatel?*
12. *Jak se nazývají trestné činy spáchané mladistvými pachateli? Platí tyto i pro děti, tj. pro osoby mladší 15 let?*
13. *Jak nazýváme tresty ukládané mladistvým pachatelům? Vyjmenujte jednotlivé sankce, které lze mladistvým pachatelům uložit.*
14. *Vyjmenujte, jaká znáte ochranné opatření.*
15. *V čem spočívá rozdíl mezi tresty a ochrannými opatřeními?*
16. *Komu lze uložit ochranné opatření?*
17. *Kde jsou definovány návykové látky?*
18. *Definujte pojem zabezpečovací detence a uveďte, ve kterém případě se ukládá.*
19. *Pod čí správou spadá zabezpečovací detence?*
20. *Kde se nachází v ČR detenční ústavy?*
21. *Pokuste se vyjmenovat pět polehčujících okolností.*
22. *Pokuste se vyjmenovat pět přitěžujících okolností.*

2.3 Judikatura

(k vymezení pojmu ochranného léčení)

59/68 Samo doporučení znalců – lékařů, zda je či není vhodné uložit obviněnému ochranné léčení, není dostatečným podkladem pro rozhodnutí soudu o této otázce. Taková rozhodnutí může soud učinit až na základě zhodnocení všech v úvahu přicházejících důkazů, zejména po zhodnocení celého znaleckého důkazu, provedeného vyšetřením duševního stavu obviněného.

6/72 Ochranné léčení se nenařizuje na určitou dobu, ale trvá tak dlouho, pokud to vyžaduje jeho účel. O propuštění z ochranného léčení po dosažení jeho účelu rozhoduje soud ve výkonávacím řízení.

3. TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A ZDRAVÍ

3.1 Stručný úvod do tématu

Tato část pracovního sešitu si klade za cíl bližší seznámení s předmětem právní úpravy hlavy první trestního zákoníku, tedy s jednotlivými skutkovými podstatami trestných činů proti životu a zdraví vztahujících se k výkonu lékařského povolání.

Trestní zákoník jako hmotně-právní předpis trestního práva je rozdělen na obecnou část (která upravuje zejména působnost trestního zákoníku, problematiku trestní odpovědnosti a trestních sankcí a definuje a vykládá základní pojmy) a zvláštní část, (která ve svých třinácti hlavách popisuje jednotlivé skutkové podstaty trestných činů).

Hlava první zvláštní části trestního zákoníku upravuje trestné činy: proti životu, proti zdraví, trestné činy ohrožující život nebo zdraví, trestné činy proti těhotenství ženy a trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem.

Mezi trestné činy proti životu řadíme trestný čin: vraždy, zabití, vraždy novorozeného dítěte matkou, usmrcení z nedbalosti a účast na sebevraždě. Mezi trestné činy proti zdraví řadíme trestný čin: těžké ublížení na zdraví, ublížení na zdraví, ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky, těžké ublížení na zdraví z nedbalosti a ublížení na zdraví z nedbalosti.

3.2 Otázky k procvičení celé materie třetí kapitoly

Za použití znalostí z učebního textu odpovězte prosím na níže uvedené dotazy.

1. *Popište systematiku trestního zákoníku.*
2. *Co je předmětem úpravy jednotlivých hlav trestního zákoníku?*
3. *Vyjmenujte trestné činy proti životu a definujte znaky, které od sebe tyto jednotlivé trestné činy odlišují.*
4. *Co rozumíme pod pojmem základní skutková podstata?*
5. *Co rozumíme pod pojmem privilegovaná skutková podstata?*
6. *Co rozumíme pod pojmem kvalifikovaná skutková podstata?*

7. *Je sebevražda trestným činem?*
8. *Jak definuje trestní zákoník vážnou poruchu na zdraví nebo vážné onemocnění?*
9. *Vyjmenujte trestné činy proti zdraví.*
10. *Který právní předpis upravuje problematiku nakládání s lidskými tkáněmi a orgány?*
11. *Zabývejte se vztahem práva na život dle Listiny základních práv a svobod k zákonu o umělém přerušování těhotenství.*
12. *Zabývejte se článkem Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že „nikdo nesmí být zbaven života“. V této souvislosti uvažujte o možnosti provedení eutanazie lékařem. Znáte některé evropské státy, v nichž je eutanazie legální?*
13. *Rozlište trestný čin vraždy od trestného činu zabití.*
14. *Definujte usmrcení z nedbalosti a ublížením na zdraví z omluvitelné pohnutky.*
15. *Definujte těžké ublížení na zdraví a ublížení na zdraví.*
16. *Definujte trestný čin neposkytnutí pomoci a rozlište odpovědnost „každého“ od odpovědnosti lékaře.*

3.3 Judikatura

(k těžkému ublížení na zdraví z nedbalosti – porušení důležité povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené zákonem)

Podle soudem zjištěných skutkových okolností „jako porodní asistentka nestátního zdravotnického zařízení poskytující ošetrovatelskou péči rizikově těhotné a rizikové rodiče P. P., s níž byla dohodnuta na vedení tzv. domácího porodu, poté, co byla dne 21. 7. 2009 kolem 08.00 hod. telefonicky informována rodičkou o předčasném odtočení plodové vody téhož dne kolem 06.00, nezajistila nezbytnou hospitalizaci rodičky a provedení potřebných vyšetření, medikaci a případnou provokaci porodu a nedržela tak standardní postup doporučený a schválený výborem České gynekologicko-porodnické společnosti, České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (dále ČGPS ČLS JEP), naopak dne 21. 7. 2009 v 10.00 hod. rodičku v jejím bytě ve III. poschodí domu na adrese Praha 3, J., pouze zevně vyšetřila a poslechla ozvy plodu, vyzvala rodičku, aby si každé tři hodiny měřila teplotu a aby ji zavolala, až bude mít kontrakce, byt rodičky bez dalšího opustila a přestože byla následujícího dne v ranních hodinách rodičkou informována o počátku kontrakcí již v nočních hodinách, začala asistovat u porodu až kolem 17.00 hod. v bytě rodičky, aniž by byla její péče

dostatečně organizačně, personálně a materiálně-technicky zajištěna, čímž porušila svou povinnost vyplývající z § 12a odst. 1 zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, přičemž obžalovaná během porodu rodičku adekvátně nevyšetřovala, ani její vyšetření nezajistila jinak, v důsledku čehož včas nerozpoznala a řádně a včas nezareagovala na změnu porodu fyziologického na porod nefyziologický, při němž došlo k hypoxii plodu a aspiraci plodové vody s mekoniem, přičemž obžalovaná po porodu asfyktického novorozence A. P. dne 23. 7. 2009 v přesně nezjištěném čase před 00.51:43 hod. tomuto do příjezdu rychlé záchranné služby neposkytla řádnou resuscitační péči, když nezabránila ztrátě tepla, řádně nezajistila průchodnost dýchacích cest a ventilaci dítěte a neměla k dispozici ani potřebné technické a věcné vybavení, čímž rovněž porušila svou povinnost vyplývající z § 12a odst. 1 zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, kdy v důsledku tohoto dlouhotrvajícího nedostatečného okysličování organismu poškozeného, k němuž došlo v souvislosti se způsobem vedení porodu obžalovanou, včetně její resuscitace, v jehož průběhu obžalovaná porušila kromě již shora uvedených povinností své povinnosti zdravotnického pracovníka uvedené v § 11 odst. 1 a § 55 odst. 1, odst. 2 písm. a) zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu a dále povinnost vyplývající z čl. 4 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně (uveř. pod č. 96/2001 Sb. m. s.), poškozený utrpěl mimo jiné těžkou perinatální asfyxií provázenou multiorgánovým selháním poškozeného, která vyústila v další těžké choroby, na jejichž následky poškozený A. P. dne 25. 3. 2011 zemřel“.

Za to byla obviněná podle § 224 odst. 2 tr. zák. odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 49 odst. 1 tr. zák., za použití § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněný uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu povolání porodní asistentky na dobu pěti let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněná zavázána k povinnosti uhradit poškozené Oborové zdravotní pojišťovně zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví škodu ve výši 2.702.071,- Kč.

(k těžkému ublížení na zdraví z nedbalosti – porušení důležité povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené zákonem)

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 8. 4. 2008, sp. zn. 11 T 179/2006, byl obviněný MUDr. B. Ch. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se dle skutkových zjištění městského soudu dopustil tím, že: „jako ošetřující lékař poškozené H. J., na ortopedickém oddělení FN v B. – B. nepovolal chirurgické konzilium, které bylo indikováno při ranní vizitě dne 5. 11. 2004 pro potíže pacientky, které se projevíly v nočních hodinách dne 4. 11. 2004, a to ani poté, co z neurologického konzilia - z vyšetření, které provedl dne 5. 11. 2004 v době kolem 12.00 - 12.37 hod. MUDr. R. J., nebyla jednoznačně zjištěna příčina bolesti poškozené, poškozenou nadále léčil pouze symptomaticky bez toho, aby dále pokračoval ve vyšet-

ření vlastním nebo, a to zejména, prostřednictvím chirurgického konzilia; ačkoliv oba tyto úkony mohl bezprostředně a bez překážek uskutečnit, proto nedošlo ke správnému stanovení diagnózy pacientky a toto pochybení se nepodařilo napravit ani po stanovení diagnózy dne 6. 11. 2004 ve večerních hodinách a následnými dvěma cévními operacemi, v důsledku čeho došlo až k amputaci levé dolní končetiny poškozené.“

Obviněnému byl za tento skutek uložen podle § 224 odst. 2 tr. zák. za použití § 53 odst. 2 písm. a), odst. 3 tr. zák. peněžitý trest ve výměře 100.000,- Kč. Dále byl uložen podle § 54 odst. 3 tr. zák. pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve lhůtě vykonán, náhradní trest odnětí svobody v délce 5 měsíců.

(k těžkému ublížení na zdraví z nedbalosti – porušení důležité povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené zákonem a k neposkytnutí pomoci, jíž je osoba dle povahy svého zaměstnání povinna poskytnout)

Jestliže lékař, který vzhledem ke svým zkušenostem, dosažené kvalifikaci a specializaci v oboru mohl rozpoznat život ohrožující stav poškozeného, nezakročí k odvrácení tohoto nebezpečí a bezdůvodně vyčkává na rozhodnutí o dalším postupu jiným lékařem, jedná z hlediska zavinění přinejmenším v tzv. eventuálním úmyslu, neboť zůstává zcela lhostejný k následku, který mohl kdykoli nastat na životě a zdraví poškozeného. Za splnění dalších podmínek je proto takový pachatel odpovědný za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 2 TZ (ve znění účinném do 31. 12. 2009), pokud nedošlo ke vzniku následku (resp. účinku) na životě nebo zdraví poškozeného.

Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 10. 1. 2008, sp. zn. 5 T 32/2004, byli obvinění MUDr. J. Š. a MUDr. P. Č. uznáni vinnými, že: „v *Nemocnici L., dne 28. 11. 1999, obžalovaný MUDr. P. Č. jako lékař konající službu na chirurgickém oddělení, po atace prvního krvácení z operační rány v tříse, ke kterému došlo ve 02.30 hod. u pacientky M. S., která zde byla hospitalizována po operaci z 15. 11. 1999, spočívající v přemostění uzávěru stehenní tepny žilní štěpem, kdy pacientka byla v kritickém stavu ohrožení života, neprovedl a ani neučinil žádné kroky k provedení okamžité revize operační rány, ač tak učinit měl, pouze krvácející ránu ošetřil tlakovým obvazem, začal s podáváním infuzí a transfuzí a vyčkával, jak rozhodne obžalovaný MUDr. J. Š., cévní chirurg, jemuž službu předával v 7.30 hod. téhož dne s informací o stavu pacientky a proběhlém krvácení, a poté ani obžalovaný MUDr. J. Š. revizi operační rány neprovedl, vlivem čehož došlo u pacientky ve 14.20 hod. ke druhému masivnímu krvácení z operační rány v tříse, v důsledku ztráty krve pak ke krvácivému šoku, následkem něhož pacientka M. S. téhož dne ve 14.50 hod. zemřela“.*

Takto popsané jednání soud právně kvalifikoval ohledně obviněného MUDr. J. Š. jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. a stran obviněného MUDr. P. Č. jako trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 2 tr. zák.

(k pojmu zmrzačení, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohydění a mučivé útrapy)

II/65 Za zmrzačení se pokládá trvale chorobný stav, charakterizovaný:

1. značnou změnou těla nebo jeho části

- a) převážně tvarovou (např. deformace páteře, projevující se jako větší hrb),
- b) převážně funkční (např. ztuhlost v kyčelním kloubu v nepříznivém postavení),

2. ztrátou některé z končetin nebo jejich podstatných částí.

U horních končetin stačí již amputace v zápěstí, u dolních končetin amputace nad hlezenním kloubem. Nepatří sem ztráta boltce, některého prstu, chodidla (ježto v těchto případech je funkce jen mírně porušena), ani kulhání vzniklé zkrácením nebo prohnutím po špatném zhojení zlomeniny. Stejně tak se sem nezařazují ztuhlosti v méně důležitých kloubech, je-li s tím spojena jen malá porucha funkce.

II/65 Ochromením údu je trvalá nezpůsobnost nebo značně snížená schopnost pohybu horní nebo dolní končetiny nebo její značné části. Zde patří případy, kdy je končetina sice zachována, avšak je ochrnutá, což znemožňuje její funkci (např. obrna dolních končetin původu míšního po bodné ráně do páteře). Nepatří sem naopak případy, kdy jde o znehybnění několika prstů ruky, je-li ruka nadále prakticky upotřebitelnou, ani případy, kdy ruka je ochrnutím vyřazena v zápěstí, kdežto ramenní i loketní kloub je neporušen.

II/65 Pokud jde o ztrátu nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, nejčastěji se tu v praxi setkáváme s postižením zraku a sluchu. Za ztrátu funkce těchto smyslových ústrojí se pokládá úplná slepota a hluchota.

II/65 Za poškození důležitého orgánu se jednoznačně považuje takové porušení některého z tělesných orgánů, při němž vzniká nebezpečí pro život nebo jiný závažný déletrvající nebo trvalý následek.

II/65 Zohyděním je každá viditelná, trvale hyzdící změna těla, která mění vzhled na újmu poraněného a vzbuzuje odpor a ošklivost. Taková vada zpravidla ztěžuje poškozenému možnost uplatnit se normálně ve společnosti.

II/65 Za mučivé útrapy je třeba považovat mimořádné, vystupňované nebo prodlužované bolesti tělesné nebo duševní, které jsou na hranici snesitelnosti, byť i jen kratší dobu trvající, nebo sice bolesti snesitelné, ale déle trvající, které velmi citelně zasahují celou osobnost postiženého.

(k postupu lege artis a doporučení odborných společností)

Z hlediska postupu lege artis je významné rovněž to, zda lékař nebo jiný zdravotník v rámci stanovené diagnózy dodržel určitou metodu, která je pro tento případ doporučována odbornými společnostmi. To platí zvláště v obtížných případech, které jsou spojeny s vyšším rizikem fatálních důsledků zvoleného postupu. Hodnocení postupu lege artis však přísluší soudu, který na podkladě znaleckých nebo ústavních posudků posoudí správnost zvolené metody.

4. TRESTNÉ ČINY PROTI SVOBODĚ, LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI V SEXUÁLNÍ OBLASTI, PROTI RODINĚ A DĚTEM

4.1 Stručný úvod do tématu

Tato část pracovního sešitu si klade za cíl bližší seznámení s jednotlivými vybranými skutkovými podstatami trestných činů proti svobodě, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a proti rodině a dětem.

Hlava druhá zvláštní části trestního zákoníku upravuje trestné činy: zbavení osobní svobody, omezování osobní svobody, neoprávněné nakládání s osobními údaji, poškození cizích práv. Hlava třetí zvláštní části trestního zákoníku upravuje trestné činy: znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužívání a soulož mezi příbuznými.

Hlava čtvrtá zvláštní části trestního zákoníku upravuje trestné činy: opuštění dítěte nebo svěřené osoby, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společném obydlí, svádění k pohlavnímu styku a podání alkoholu dítěti.

4.2 Otázky k procvičení celé materie čtvrté kapitoly

1. *Vyjmenujte jednotlivé trestné činy proti svobodě.*
2. *Vyjmenujte jednotlivé trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.*
3. *Vyjmenujte jednotlivé trestné činy proti rodině a dětem.*
4. *Definujte znaky, které od sebe navzájem odlišují jednotlivé trestné činy znásilnění, pohlavní zneužívání a sexuálního nátlaku.*
5. *Je dítě odpovědné za to, že požívalo alkohol, aniž by bylo plnoleté? Zdůvodněte.*
6. *Dopustí se matka trestného činu opuštění dítěte v případě, že odloží dítě do baby-boxu? Svou odpověď zdůvodněte.*

4.3 Judikatura

(k poškození cizích práv)

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 24. 3. 2010, č. j. 1 T 162/2009-246, byli obvinění Mgr. Bc. J. K. a M. J. uznáni vinnými přečinem poškozování cizích práv podle § 181 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Podkladem pro učiněný výrok o vině přečinem poškozování cizích práv podle § 181 odst. 1 tr. zákoníku se stalo skutkové zjištění spočívající v tom, že „*po předchozí vzájemné domluvě, Mgr. Bc. J. K. za svého kamaráda M. J., který byl studentem Pedagogické fakulty O. univerzity, obor sociální pedagogika – prevence a resocializace, dne 12. 12. 2008 v době od 11:30 hod. do 12.15 hod v O., na ul. Č. I., na O. univerzitě, vykonal písemnou zkoušku z předmětu „sociální a pedagogická práce s mnohproblémovými rodinami“, kterou podepsal jako M. J., a dne 6. 2. 2009 v době kolem 9:30 hod. v O. na ul. V. v centru jazykové přípravy za M. J. vykonal ústní zkoušku z jazyka anglického, čímž zkoušející pracovníky Pedagogické fakulty O. univerzity uvedl v omyl, že zkoušky úspěšně složil student M. J., jehož studijní znalosti nebyly předmětnými zkouškami přezkoumány a prověřeny, neboť je osobně nevykonal, a tím měli porušit právo Pedagogické fakulty O. univerzity ověřovat znalosti studentů zkouškou podle zkušebního řádu ve smyslu § 63 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, právo na přiznání akademického titulu pouze těm studentům, kteří řádně vykonalí všechny předepsané zkoušky podle ustanovení § 2 odst. 9 zákona č. 111/1998 Sb. a právo na zachování dobré pověsti této vysoké školy podle ustanovení § 19b odst. 2, 3 občanského zákoníku, a závažně tak poškodili dobré jméno, pověst a společenskou prestiž Pedagogické fakulty O. univerzity se sídlem v O., ul. M.“*

(k týrání svěřené osoby)

Rozsudkem Okresního soudu v Sokolově ze dne 5. 3. 2003, sp. zn. 6 T 178/2002, byl obviněný V. Š. uznán vinným trestným činem týrání svěřené osoby. Podle zjištění krajského soudu se obviněný trestného činu dopustil tím, že „*v době od září 1997 do dubna 2000 v H. S., v tehdy společném bytě nepřiměřeně tvrdě trestal své nezletilé syny R. Š. a V. Š., jež v daném období opakovaně s velkou intenzitou bil rukou do tváře a hlavy tak, že v některých případech nezletilí upadli na zem, a v přesně nezjištěné dny uvedeného období nezletilého R. ve dvou případech a nezletilého V. v jednom případě zbil novodurovou tyčí přes nohy a záda tak, že jim způsobil hematomy“*.

(k opuštění dítěte)

Rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 16. 4. 2003, sp. zn. 7 T 105/2003, byli obvinění M. M. a R. H. uznáni vinnými trestným činem opuštění dítěte podle § 212 odst. 1, 2 tr. zák. Podle skutkových zjištění odvolacího soudu (shodných se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně) se obvinění trestného činu dopustili tím, že „dne 14. 12. 2002 kolem 23.00 hodin opustili společně své dvě nezletilé děti ve věku čtyři roky a dva roky, jež nechali samotné v jejich bytě v Č. R. v domě, aniž by jim zabezpečili odpovídající dohled, sami pak navštívili postupně během noci místní restaurace a následně diskotéku ve S., odkud se vrátili domů kolem 05.00 hodin následujícího dne, přičemž v mezidobí došlo v bytě zřejmě od nedopalku cigarety ke vzniku požáru, během kterého utrpěl těžké zranění v podobě popálenin dýchacích cest nezletilý L. H. a nezletilá G. H., v důsledku otoku mozku po intoxikaci kouřem zemřela, neboť obviněná M. M. při odchodu uzamkla byt tak, že ponechala klíče z vnější strany zámku, čímž nezletilým dětem znemožnila utéci před požárem.“

Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 9. 3. 2006, sp. zn. 1 T 121/2005, byl obviněný L. D. spolu s obviněnou L. P. uznán vinným trestným činem opuštění dítěte podle § 212 odst. 1, 2 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Podle skutkových zjištění jmenovaného soudu totiž oba obvinění „dne 29. 8. 2005, kolem 19.00 hod. ponechali ve svém tehdejší bydlíšti v K., svá nezl. dvojčata M. D. a N. D., bez dozoru, odešli do města a postupně pobývali v několika restauracích, kde konzumovali alkoholické nápoje, hráli na herních automatech, do bydlíště se vrátili nejdříve v 05.00 hod. ráno dne 30. 8. 2005, kdy zjistili, že děti jsou mrtvé, zemřely na vdechnutí zvratků při akutním katarálním zánětu tlustého střeva“.

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou rozsudkem ze dne 6. 10. 2011, sp. zn. 2 T 135/2011, uznal obviněnou M. M. vinnou, že: „úmyslně zanechala ve vaně bez dohledu a jakékoliv pomoci svého nezletilého syna, kterého položila do vany na záda a sprchovou hadicí pustila do vany vodu, aniž se přesvědčila, zda výpusť z vany není ucpaná a ani nezabezpečila, aby k jejímu ucpání nemohlo dojít, přičemž si byla vědoma, že nezletilý má sníženou pohyblivost, není schopen se ve vaně posadit, postavit či se sám z vany dostat a ona je jedinou osobou v bytě, která mu může v případě ohrožení na zdraví či životě pomoci, odešla do obývacího pokoje, kde si lehla a poslouchala hlasitou hudbu ze sluchátek MP3 přehrávače po dobu několika desítek minut, aniž by úmyslně zkontrolovala syna ve vaně, kde došlo z nezjištěných příčin k ucpání vany gumovou zátkou a během doby nejméně 38 minut ke zvednutí hladiny vody do výše nejméně 20 cm, ve které nezletilý utonul, což zjistila až poté, co ji na tuto skutečnost upozornil její nezletilý syn, který utopeného bratra ve vaně našel“. Takto zjištěné jednání obviněné soud prvního stupně právně kvalifikoval jako zvlášť závažný zločin opuštění dítěte nebo svěřené osoby.

5. TRESTNÉ ČINY OBECNĚ NEBEZPEČNÉ, PROTI POŘÁDKU VE VĚCECH VEŘEJNÝCH

5.1 Stručný úvod do tématu

Tato část pracovního sešitu si klade za cíl bližší seznámení s jednotlivými vybranými skutkovými podstatami trestných činů obecně nebezpečných (hlava sedmá zvláštní části trestního zákoníku) a trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných (hlava desátá zvláštní části trestního zákoníku).

Hlava sedmá zvláštní části trestního zákoníku upravuje trestné činy: ohrožení pod vlivem návykové látky, nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu, šíření toxikomanie a výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem.

Hlava desátá zvláštní části trestního zákoníku upravuje trestné činy: křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku, padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu, nepřekažení trestného činu a neoznámení trestného činu.

5.2 Otázky k procvičení celé materie páté kapitoly

1. *Vyjmenujte, které trestné činy řadíme mezi trestné činy obecně nebezpečné.*
2. *Co rozumíme pod pojmem návyková látka?*
3. *Obsahuje trestní zákoník definici návykové látky?*
4. *Jak nazýváme trestné činy, které upravuje hlava desátá zvláštní části trestního zákoníku? Jaké trestné činy zde trestní zákoník řadí? Definujte skutkové podstaty těchto jednotlivých trestných činů.*
5. *Popište, v čem spočívá trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku.*
6. *Lékař poskytuje léčebnou péči ve stavu opilosti. Právně kvalifikujte jeho jednání.*
7. *„Lékař“ poskytuje léčebnou péči bez příslušného vzdělání. Právně kvalifikujte jeho jednání.*

8. *Lékař – znalec si v posledním roce nedoplňoval potřebné znalosti. Z tohoto důvodu podal chybný znalecký posudek. Bude lékař – znalec trestně právně odpovědný za trestný čin nepravdivého znaleckého posudku?*
9. *Je lékař povinen poskytnout pomoc osobě, která jeví známky zvláště nakažlivé choroby, i když se tím vydá sám nebezpečí nákazy? Svou odpověď zdůvodněte.*
10. *Je lékař povinen při poskytování potřebné pomoci snášet nebezpečí vyplývající z požáru při záchraně osob v hořícím domě? Svou odpověď zdůvodněte.*

5.3 Judikatura

(k ohrožení pod vlivem návykové látky)

Rozsudkem Okresního soudu Praha – západ ze dne 15. 2. 2011, sp. zn. 2 T 43/2010, byl obviněný J. K. uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, který spáchal tím, že „dne 29. 1. 2010 okolo 03,30 hodin řídil v obci Č. v ulici D. ve směru na obec D., okres P. – z., po požití alkoholických nápojů osobní motorové vozidlo značky Volvo XC70, když měl v dechu nejméně 2,11 promile alkoholu, v důsledku čehož nebyl schopen bezpečně ovládat řízení motorového vozidla a vjel mimo komunikaci do pravého příkopu ve směru jízdy, čímž způsobil společnosti AF BKK, s. r. o., poškozením vozidla škodu ve výši přibližně 20.000,- Kč.“

(k nedovolené výrobě a jinému nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy)

Podkladem pro rozhodnutí soudů se v zásadě stalo zjištění, že „obžalovaný D. B. dohodl a naplánoval společně s dosud neztotožněnými muži žijícími v balkánské oblasti a vystupujícími pod jmény C. a N. nedovolený dovoz většího množství omamné látky heroinu z balkánské oblasti do České republiky, kdy tuto látku dovezl do České republiky podle pokynů C. a N., jež celou akci řídili, v dopoledních hodinách dne 28. 5. 2007 blíže neustanoveným vozidlem pověřený kurýr – neztotožněný cizinec, kterého podle pokynů obžalovaného B. a po uvedení příslušného hesla vyzvedl v Č. L. obžalovaný X. R., doprovodil ho do V., kde kurýr podle instrukcí předal z dovezeného většího množství heroinu přesně nezjištěné množství heroinu k další realizaci obžalovanému R., který peníze za něj následně předal B., a zbývající část heroinu o váze 4.109,6 g včetně obalů předal kurýr obžalovanému B., jež toto množství heroinu předal k další realizaci dne 29. 5. 2007 v době kolem 19.30 hodin u svého bydliště v M., ul. B. M. k další distribuci obžalovanému E. D., který po převzetí této omamné látky odjel osobním

vozidlem značky VW Golf Variant, bílé barvy, směrem na T., přičemž v době kolem 20.45 hodin zastavil u silnice vedoucí od přemostění silnice mezi B. a T. ve směru na obec V., kde vystoupil z vozidla a zde do trávy ukryl igelitovou tašku, která obsahovala celkem 3.926,7 g směsi heroinu base, kofeinu, paracetamolu a dalších opiových alkaloidů, a krátce poté byl zadržen Policií ČR, přičemž všichni obžalovaní byli s původem heroinu a způsobem organizace jeho nedovoleného dovozu do České republiky detailně obeznámeni, plnili předem stanovené úkoly, byli ve vzájemném telefonickém kontaktu, přičemž obžalovaný D. B. a E. D. byli ve spojení s osobami z balkánské oblasti, jež celou akci řídily, a svoji činnost všichni vzájemně koordinovali, heroin je přitom uveden v příloze číslo 3 zákona číslo 167/1998 Sbírky o návykových látkách, jako omamná látka a je zařazen do Seznamu IV. Jednotné úmluvy o omamných látkách.“

(ke křivé výpovědi a nepravdivému znaleckému posudku)

Trestného činu křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek se obviněný podle zjištění Obvodního soudu pro Prahu 1 dopustil v podstatě tím, že „v průběhu trestního řízení vedeného proti T. H., ve kterém vystupoval v procesním postavení svědka, ačkoli byl řádně poučen o trestních následcích křivé výpovědi, dne 11. 11. 2004 při výslechu před policejním komisařem, který konal vyšetřování, a dne 2. 2. 2005 při výslechu v hlavním líčení před Obvodním soudem pro Prahu 1 vypověděl, že dne 19. 10. 2004 byl řidičem motorového vozidla zn. Volkswagen Passat Combi, i když to byla lež a vozidlo ve skutečnosti řídil T. H., přičemž tato skutečnost byla v trestním řízení proti T. H. důležitá pro posouzení, zda T. H. spáchal trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. a) tr. zák., pro který byl stíhán a pravomocně odsouzen a který spáchal tím, že dne 19. 10. 2004 napadl policistu Policie ČR nstržm. R. B., jenž proti němu zakročoval jako proti řidiči, který se předtím během jízdy dopustil několika dopravních přestupků.“

(k pojmu veřejné listiny a jejího padělání)

17/75 Potvrzení lékaře o pracovní neschopnosti je veřejnou listinou ve smyslu § 176 tr. zák. Padělání takového potvrzení v úmyslu, aby ho bylo použito jako pravého, zakládá trestný čin podle § 176 alin. 1 tr. zák.

14/84 Potvrzení lékaře o zdravotním stavu nemocného člena rodiny (dítěte mladšího 10 let) a o potřebě jeho ošetření zaměstnancem je veřejnou listinou.

7/99 – II Paděláním veřejné listiny je třeba rozumět vyhotovení nepravé listiny takové povahy, která má vyvolat dojem listiny vydané předepsaným způsobem příslušným

orgánem. Přitom není rozhodující, zda obsah nepravé listiny odpovídá přesně skutečnosti.

45/2000 Znalecký posudek nelze pokládat za veřejnou listinu smyslu § 176 odst. 1 tr.zák., a proto v jeho padělání nebo pozměnění nelze spatřovat trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny.

6. POJEM TRESTNÍHO ŘÍZENÍ, JEDNOTLIVÁ STÁDIA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

6.1 Stručný úvod do tématu

Tato část pracovního sešitu si klade za cíl bližší seznámení s pojmem trestního řízení, jeho účelem a jeho jednotlivými fázemi.

Trestní řízení je definováno jako postup orgánů činných v trestním řízení za účelem náležitého zjištění trestných činů a jejich pachatelů a jejich potrestání. Mezi stádia trestního řízení náleží: přípravné řízení, předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, opravné řízení a řízení vykonávací.

Trestní řízení se zahajuje vydáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení. Trestní řízení se rovněž zahajuje provedením neodkladných či neopakovatelných úkonů. V přípravném řízení je možné od fyzických a právnických osob vyžadovat podání vysvětlení, což je vyjádření osoby ke skutečnostem týkajícím se vyšetřované věci.

V přípravném řízení, ve fázi prověřování, orgány činné v trestním řízení prověřují skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin a že ho spáchala konkrétní osoba. Nasvědčují-li takto získané informace tomu, že byl spáchán trestný čin a že tento čin spáchala určitá konkrétní osoba, zahájí orgány činné v trestním řízení trestní stíhání. Trestní stíhání - fáze vyšetřování se zahajuje vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání.

Osoba, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání, se nazývá obviněným. V některých případech je dán důvod tzv. nutné obhajoby, kdy obviněný musí mít obhájce. Obhájce je povinen poskytnout obviněnému potřebnou právní pomoc, hájit jeho zájmy tak, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho viny zmírňují.

K zajištění řádného průběhu trestního řízení trestní řád zakotvuje několik prostředků sloužících k zajištění osob pro trestní řízení. Jedná se o předvedení, zadržení, zatčení a vazbu. Vzít do vazby lze pouze osobu obviněného a to pouze na základě rozhodnutí soudu.

Vyšetřování a s ním i celé přípravné řízení končí uzavřením shromážděného spisového materiálu a možností obviněného se s kompletním vyšetřovacím spisem seznámit. Policejní orgán po té předá tento spis státnímu zástupci, který rozhodne, zda podá na obviněného obžalobu u příslušného soudu.

Podáním obžaloby, či návrhu na potrestání (v případě konání zkráceného přípravného řízení) přechází trestní řízení do stádia řízení u soudu. Nevydá-li soudce bez jednání (hlavního líčení) trestní příkaz, nařídí jednání. Hlavní líčení je obligatorní stádium

trestního řízení, v němž se rozhoduje o vině a trestu obžalovaného. Soud v této fázi trestního řízení přezkoumává obvinění obsažená v obžalobě.

Hlavní líčení řídí předseda senátu, či samosoudce a zahajuje ho sdělením věci, která bude projednána a zjištěním přítomných osob v jednací síni, které byly na jednání předvolány. Státní zástupce, který musí být rovněž vždy přítomen, po té přednese obžalobu. Poškození mají možnost připojit se se svým nárokem na náhradu škody způsobené trestným činem.

Po přečtení obžaloby na počátku hlavního líčení následuje dokazování zahrnující výpověď obviněného. Ten však může odmítnout vypovídat. Dále následují výpovědi svědků, případně znalců a čtení listinných důkazů. Znalecký posudek je samostatným důkazním prostředkem, který vypracovává znalec na základě svých odborných znalostí za účelem objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. V rámci některých zvláštních způsobů dokazování trestní zákoník upravuje i prohlídku lidského těla, vyšetření duševního stavu a pitvu mrtvol a její exhumaci.

Hlavní líčení uzavírá předseda senátu, není-li dalších důkazních návrhů ze strany státního zástupce, či obviněného, udělením slova k závěrečným řečem. Následuje poslední slovo obviněného, po té se již soud odebere k závěrečné poradě, které nesmí být přítomen kromě členů senátu a zapisovatele nikdo další. Po skončení porady se soud i strany vrátí a ve stoje vyslechnou rozsudek jménem republiky, který vyhlásí předseda senátu.

Opravné řízení založené na opravných prostředcích je zárukou, že rozhodování orgánů činných v trestním řízení bude vždy zákonné a vždy tak dojde k nápravě vadného rozhodnutí. Proti usnesení se podává řádný opravný prostředek nazývaný stížnost, proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání, proti trestnímu příkazu vydávanému ve zkráceném řízení pak odpor. Mimořádnými opravnými prostředky, kterými lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé je dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení.

6.2 Otázky k procvičení celé materie šesté kapitoly

1. *Jakým právním předpisem je upraveno trestní řízení?*
2. *Jak definuje účel trestního řízení trestní řád?*
3. *Koho rozumíme pod pojmem orgány činné v trestním řízení?*
4. *Uveďte, kde se nachází vrchní soudy a Nejvyšší soud ČR.*
5. *Kdy koná řízení v prvním stupni krajský soud?*
6. *Čím je dána místní příslušnost soudu?*

7. *Jaká rozlišujeme stádia trestního řízení?*
8. *Co je cílem přípravného řízení?*
9. *Čím se zahajuje trestní stíhání?*
10. *Jaké zásady platí pro konání hlavního líčení?*
11. *Co je účelem opravného řízení?*
12. *Co lze zařadit mezi neodkladné a neopakovatelné úkony?*
13. *Jaká práva zahrnujeme mezi základní práva obviněného?*
14. *Které právní předpisy upravují základní práva obviněného?*
15. *Jak je definováno právo na obhajobu?*
16. *Jakými prostředky lze zajistit osoby pro trestní řízení?*
17. *Jak se nazývá osoba, která spáchala trestný čin v jednotlivých fázích trestního řízení?*
18. *Vysvětlete zásadu presumpce nevinny.*
19. *Co rozumí trestní řád případy tzv. nutné obhajoby?*
20. *Jaké vazební důvody trestní řád rozlišuje?*
21. *Jakými způsoby lze nahradit vazbu?*
22. *Co znamená totožnost skutku v rámci trestního řízení?*
23. *V jakých případech se vydává návrh na potrestání?*
24. *Definujte, kdo je poškozeným v trestním řízení.*
25. *Jakou funkci zastává státní zástupce v rámci trestního řízení?*
26. *Popište, jak a v jaké fázi trestního řízení probíhá dokazování.*
27. *Specifikujte, jaké důkazní prostředky jsou přípustné dle trestního řádu.*
28. *Definujte strany hlavního líčení.*
29. *Vyjmenujte, které opravné prostředky dává trestní řád jednotlivým stranám trestního řízení k dispozici.*
30. *Existují případy, kdy svědek může odmítnout podání svědecké výpovědi?*
31. *Na které osoby, popř. orgány, se vztahuje námitka podjatosti?*
32. *Popište postavení znalce v trestním řízení.*

33. *Kdo může být znalcem v trestním řízení?*
34. *Který právní předpis upravuje postavení znalce?*
35. *Kdo rozhoduje o přibrání znalce?*
36. *Je pojem znalce totožný s pojmem znalecké komise? Objasněte.*
37. *Ve kterých případech je přibrání znalce pro trestní řízení obligatorní?*
38. *Vyjmenujte jednotlivé části a nezbytné náležitosti znaleckého posudku.*
39. *Vyjmenujte způsoby, kterými může skončit hlavní líčení.*
40. *Objasněte, co rozumíte pod pojmem odklon v trestním řízení.*